

La història novel·lada de Cadaqués

Text > NÚRIA SURRELL

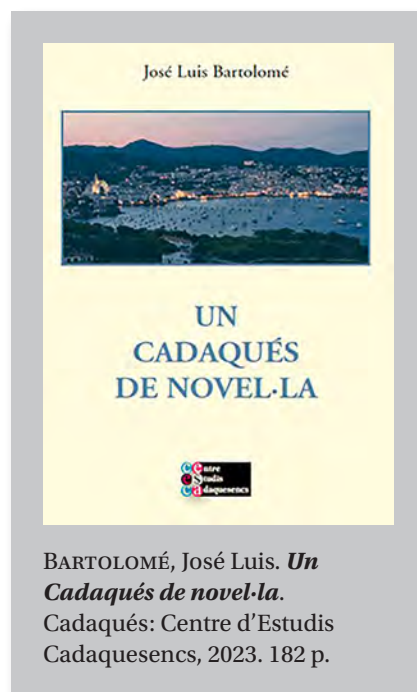
La història queda escrita a molts llocs i la literatura n'és un. Les paraules congelen l'espai i el temps sobre el paper i d'això n'és molt conscient José Luis Bartolomé (Areny de Noguera, 1954), que ha reconstruït la història recent de Cadaqués per mitjà de la literatura a l'obra *Un Cadaqués de novel·la*.

En aquest llibre, Bartolomé recull més de trenta novel·les on apareix Cadaqués i que van des del misteri, el costumisme i el realisme fins al romanticisme, l'erotisme i les llegendes. Cadaqués es presenta al lector com una vila amb una història polièdrica i que, sobretot, té un encant especial per a escriptors, fins i tot per a grans noms com Eugeni d'Ors, Josep Pla, Anna Maria Dalí i Gabriel García Márquez. Bartolomé esmenta tant autors autòctons com visitants temporals, de curta o llarga durada, i els textos no reculen més enllà del segle xx, moment en què el poble pesquer va començar a obrir les portes a estiuejants lletraferits, famílies benestants de Barcelona i, més tard, a turistes d'arreu.

El llibre demostra que el poble ha inspirat poesia, ficció, llegendes, relats autobiogràfics, memòries, quadres i pintures, i, de moment, no hi ha símptomes d'esgotament literari ni artístic

(l'obra citada més recent és del 2022). Per al lector literat, no cal dir-ho, serà una lectura molt més abastable, ja que constantment s'hi mencionen autors i obres sense gaires preàmbuls. Les cites de relats i novel·les són continuades; en molts de casos se succeeixen sense ni tan sols comentaris entremig i algunes s'estenen més enllà d'una pàgina. Bartolomé deixa que els textos parlin per si mateixos.

L'assaig es divideix en vint-i-quatre capítols, generalment breus. La divisió pot resultar confusa, no sembla seguir cap ordre temàtic ni cronològic, i hi ha temes que es repeteixen en més d'un capítol, potser per una voluntat de voler abastar-ho tot. I és així: l'assaig aconsegueix resseguir tots els aspectes de la vida cadaquesenca. La vida dels pescadors i pagesos del segle xix; la pesca il·legal i el tràfic furtiu de corall, que alimenta la literatura de crim i aventura; els viatges a les Amèriques; els naufragis que donaren els epítets «cap del Diable» o «cap de l'Infern» a Cadaqués; les llegendes populars de la mar, les supersticions de la pesca, les bruixes, els elements folklòrics i el saber popular; els temps de penúria i fam de la postguerra; els elements paisatgístics i ambientals característics com la tramuntana, o la parla pròpia, el cadaquesenc.



BARTOLOMÉ, José Luis. *Un Cadaqués de novel·la*. Cadaqués: Centre d'Estudis Cadaquesencs, 2023. 182 p.

Un Cadaqués de novel·la proposa al lector un viatge literari a través de la història i la transformació de la vila en dos segles: el Cadaqués pesquer, habitat i concorregut per la classe treballadora autòctona, que es converteix en la meca d'artistes i personatges bohemis a la dècada dels seixanta, fins que esdevé l'imant turístic que és avui dia. Amb tot, el llibre recupera els orígens de Cadaqués per mitjà de la literatura, una vila molt diferent de la que avui tots tenim al cap, i en fa repensar els canvis i les evolucions i, inevitablement, també el futur.

Radiografia d'un comiat

Text > LAURA REIXACH

Un capítol és una novel·la curta escrita en un estil planer i entenedor que suposa la primera incursió en el terreny de la prosa de Berta Camps (Celrà, 1996). Aquesta autora novella, que ja havia coescrit dues obres de teatre estrenades en el circuit professional, debuta amb solvència en el camp de la narrativa i basteix una obra correcta, ben equilibrada i sense enfarfecs.

L'Emma, la protagonista i narradora de l'obra de Camps, és una jove de vint-i-vuit anys que veu estroncada la seva plàcida vida a Irlanda per un fet luctu-

ós: la mort del seu avi. Arran d'aquesta circumstància, la noia ha de tornar a correu a la seva vila natal, Banyoles. Allí es troba confrontada amb una realitat ineludible: topa amb la certesa de la nostra finitud essencial i comença un procés de reflexió per entendre el sentit de la seva vida.

Com a lectors assistim al relat, en primera persona, dels esdeveniments que se succeeixen en els quaranta-dos dies posteriors a la defunció de l'avi, coneixem l'univers familiar de la protagonista i descobrim les tensions que s'hi amaguen. «Quan l'ambient és sensible

qualsevol opinió pot ser un detonant de conflicte», afirma l'Emma. Un axioma de plena actualitat en el temps en què vivim.

Camps retrata quotidianitat, però, amb molt d'encert, i punteja el text aquí i allà, sense excedir-se, amb un reguitzell de reflexions acurades i suggeridores, com l'esmentada en el paràgraf anterior o com la que convida tot seguit: «La vellesa és intel·ligent quan et posa impediments —físics i mentals— perquè deixis de tenir força i interès per la vida. Et dona arguments i et convenç per no